

Kadın Adayları
Destekleme Derneği

<http://www.kader.org.tr/>

HAK YURT-
TAŞ- KA
3 TI
LİM

KADIN YURTTAŞIN
EL KİTABI

DE MOK LIK
RASI KA
DIN

Bu kitabın hazırlanmasında katkısı bulunan Esra Koç, Çiğdem Aydın, Nuray Özbay ve Ezgi Emre'ye teşekkür ederiz.

Kadın Yurttaşın El Kitabı

Bu eserin tüm hakları Kadın Adayları Destekleme Derneğine aittir.

Adres: İrfan Baştuğ Sok. Yuva 5 Apt. No: 8/10 34394 Esentepe İstanbul

Tel: 0212 273 25 35

Faks: 0212 273 25 36

e-posta: kader@ka-der.org.tr

www.ka-der.org.tr

Grafik Uygulama: Ahmet Özdoğdu

Basım: Akyol Matbaacılık

ISBN: 978-975-6487-29-7

Bu kitap, KA.DER tarafından Avrupa Birliği Demokrasi ve İnsan Hakları Avrupa Aracı (DİHAA) desteği ile yürütülen “Kadın Yurttaşların ve Aktivistlerin Seçmenler ve Aktif Yurttaşlar Olarak Güçlendirilmesi” projesi kapsamında hazırlanmış olup, kitapta yer alan düşünce ve görüşler Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

İÇİNDEKİLER

Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA.DER) Hakkında	3
Hak Kavramı	3
Birinci Kuşak Haklar (Klasik Haklar)	4
İkinci Kuşak Haklar (Sosyal Haklar)	5
Üçüncü Kuşak Haklar (Dayanışma Hakları)	6
Kadının İnsan/Yurttaş Hakları	7
20.Yüzyıl ve Sonrası Kadın Hakları	8
Anayasal Haklarımız	9
Siyasal Haklarımız	10
Seçme ve Seçilme Özgürlüğü	10
Haberleşme Özgürlüğü	11
Düşünceyi Açıklama ve Yayma Özgürlüğü	11
Toplanma / Gösteri Özgürlüğü	12
Örgütlenme Özgürlüğü	12
Dernek Kurma ve Üyesi Olma	13
Sendika Kurma ve Üyesi Olma	13
Parti Kurma ve Üyesi Olma	14
Medeni Yasa'daki Haklarımız	14
Kadına Karşı Şiddet	15
Cinsel Taciz, Cinsel Saldırı ve Tecavüz	18
Doğurganlık Haklarımız	19
İş Kanunundaki Haklarımız	20
Yerel Yönetim ve Haklarımız	22
Hak Arama ve Koruma Mekanizmaları	23
Haklarımızı Öğrenmek ve Destek Almak İçin Başvurulacak Yerler	25
Barolar ve İletişim Bilgileri	34
Suç Duyurusu Örneği	41

KADIN ADAYLARI DESTEKLEME DERNEĞİ (KA.DER) HAKKINDA

KA.DER bir grup kadının öncülüğünde 1997 yılında kuruldu. Türkiye’de kadınlar tüm olumsuz koşullara rağmen, her alanda varlıklarını kanıtlarken, mutlak erkek egemenliğinin olduğu siyasette ve karar verme pozisyonlarında neredeyse yoktu.

KA.DER seçimle ve atamayla gelinen tüm karar alma mekanizmalarında kadınların sayısını ve temsil oranını artırmayı, kadın seçmenlerin eşit temsil hakkından yararlanmasını sağlamayı ve bu yolla demokrasinin ve tüm toplumun güçlenmesini amaçlayan bir kuruluştur.

Tüm siyasal ve kamusal karar mekanizmalarında kadınların temsil oranının artması amacıyla yapılan faaliyetlerini “bütün siyasi partilere eşit mesafede durma” ilkesi ile gerçekleştirir.

HAK KAVRAMI

Hak, bireyin, diğer insanların kendi hayatlarını yaşama şekline müdahale etmeden, kendi yaşamına yön verme özgürlüğüdür. Hukuk düzeninin kişilere tanıdığı olduğu yetkililerdir. Bu yetkilerin belirli bir sınırı vardır. Bu sınır aşıldığı takdirde aşan kişi cezalandırılabilir ya da hakkını ihlal ettiği kişiye tazminat ödemeye mahkûm edilebilir. Hak kullanılırken başkalarının haklarını çiğnemek suç veya haksız fiil teşkil eder.

Ülkemizde hakların düzenlendiği asıl belge Anayasa’dır. Bunun dışında Medeni Yasa, Türk Ceza Yasası, Çalışma Yasası gibi çeşitli alanlardaki hakları düzenleyen yasalar vardır. Bu yasaların içinde de kadınların aile ve çalışma yaşamı içindeki haklarını düzenleyen maddeler bulunmaktadır. Ayrıca haklara ilişkin uluslararası sözleşmeler (İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, CEDAW gibi) vardır. Bu sözleşmelere imza atarak sözleşmenin tarafı olan ülkeler, bu belgelerde yazılı hakları da kendi yasalarında varmışçasına uygulamakla yükümlü hale gelirler.

Demokrasi ve hukukun geçerli olduğu ülkelerde insan hakları anayasa başta olmak üzere yasalarla korunmakta ve denetimi de bağımsız mahkemelerce yapılmaktadır. Hakkı ihlal edilen birey savcılığa suç duyurusunda bulunarak mahkemelere başvurmalıdır. Türkiye’deki hukuk yolları tüketildikten sonra

uluslararası mahkemelere başvurulabilir.

Haklarımızı bilmek bizi güçlendirir. Haklarımızı bildiğimiz takdirde onları talep edebilir ve haklarımıza sahip çıkabiliriz.

HAKLARIN GELİŞİMİ

BİRİNCİ KUŞAK HAKLAR (KLASİK HAKLAR)

17. ve 18. yüzyıl düşünürlerince dile getirilmiş olan klasik hakların arkasında burjuvazi vardır ve Amerikan ve Fransız Devrimleri ile büyük ölçüde uygulamaya geçirilmiştir.

Bu düşünürlerden John Locke, birinci kuşak hakları; yaşam, özgürlük ve mülkiyet hakkı olarak tanımlamıştı. Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nin yazarlarından Thomas Jefferson, buna mutluluğu arama hakkını da eklemiştir. Fransız Devrimi sırasında ilan edilen İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi; özgürlük, mülkiyet, güvenlik ve baskıya karşı direnme şeklinde kısa bir liste sunmuştur. 17. ve 18. yüzyıllarda çeşitli ülkelerde, bildirge ve anayasalarda kabul edilen haklara bakıldığında, belli başlı hakların şunlar olduğu görülür:

- Yaşam hakkı ve kişi dokunulmazlığı,
- Kişi özgürlüğü ve güvenliği,
- Düşünce ve düşünceyi açıklama özgürlüğü,
- İnanç ve ibadet özgürlüğü,
- Konut dokunulmazlığı,
- Mülkiyet hakkı,
- Eşitlik hakkı,
- Dernek kurma hakkı,
- Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı,
- Çalışma özgürlüğü,
- Dilekçe hakkı,
- Seçme ve seçilme hakkı,
- Kamu hizmetine girme hakkı,
- Tarafsız bir yargıç önünde yargılanma hakkı.

Güvenceye alınmasında burjuvazinin önemli rol oynadığı birinci kuşak hakların temel özelliği; kişilere, devletin karışamayacağı

özel bir alan yaratmasıdır. Bu özel alan içinde kişiler, diledikleri gibi hareket edebilir.

Klasik haklar, kişileri devlete karşı korur.

Klasik hakları kullanabilmek bakımından kişilerin gereksindiği en önemli şey, özgür olmaktır. Devlete düşen görev ise çoğu zaman, kişiye karışmamak, pasif bir tutum takınmaktır.

İKİNCİ KUŞAK HAKLAR (SOSYAL HAKLAR)

Zamanla insan haklarından yararlanabilmek için insanların özgür olmalarının yeterli olmadığı, özgür oldukları halde, yoksulluk ya da başka nedenlerle bu haklardan yararlanamayanların desteklenmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. 19. yüzyıldan itibaren insan hakları, artık yalnızca serbestlik ve bir özgürlük olarak değil; aynı zamanda devletten hizmet isteme yetkisi veren haklar olarak da düşünölmeye başlandı. Yoksul kişilerin insan haklarından yararlanması için devletin sunacağı hizmetler, birer hak olarak düzenlendi. İşte bu haklar da “sosyal haklar” olarak adlandırıldı.

İkinci kuşak hakların büyük çoğunluğu, devlete hizmet sunma görevi yükleyen haklar niteliğindedir. Bu nedenle gerçekleştirilmesi büyük mali kaynakların kullanılmasını gerektirir. İkinci kuşak haklar bakımından itici güç, sanayi devrimi ile ortaya çıkan işçi sınıfıdır. İkinci kuşak haklar sayesinde, yoksul/varsıl herkes, insan haklarından yararlanma olanağına kavuşmuştur.

Belli başlı ikinci kuşak haklar şunlardır:

- Çalışma hakkı,
- Sendika kurma hakkı,
- Grev ve toplu sözleşme hakkı,
- İşyeri yönetimine katılma hakkı,
- Dinlenme hakkı,
- Sosyal güvenlik hakkı,
- Parasız öğrenim ve eğitim görme hakkı,
- Kültürel yaşama katılabilme hakkı,
- Sağlık hakkı,
- Beslenme hakkı,
- Konut hakkı,

- Anne, çocuk, sakat, yaşlı gibi korunmaya muhtaç kesimlerin korunmasıyla ilgili haklar.

ÜÇÜNCÜ KUŞAK HAKLAR (DAYANIŞMA HAKLARI)

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, bilimsel ve teknolojik ilerlemelerin yarattığı çevre kirliliğinin korkunç boyutlara ulaşması, nükleer silahların tüm insanlığı yok edecek bir savaş tehlikesine yol açması, ülkeler ya da bölgeler arasında çok büyük gelişme farklarının bulunması gibi sorunların ortaya çıkardığı haklardır ve kişiler, gruplar, devletler kadar sınıflar arasında da bir dayanışmayı gerektirir. Dayanışma hakları olarak da adlandırılan bu hakların, insan hakkı olarak nitelendirilmesi konusunda çeşitli tartışmalar yapılmaktadır ve oluşum süreci henüz tamamlanmamıştır.

Birinci kuşak haklar, burjuvazi ile aristokrasi; ikinci kuşak haklar işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki mücadeleden doğmuştur. Üçüncü kuşak haklar daha çok gelişmekte olan ülkelerin ön plana çıkardığı taleplerden oluşmakta ve gerçekleştirilmesi için kişilerin, kurumların ve devlet(ler)in ortak çabası gerekmektedir.

Dayanışma hakları kapsamında ileri sürülen hakların en iyi bilinen dördünü şöyle sıralayabiliriz:

- Çevre hakkı,
- İnsanın ortak mal varlığına saygı hakkı,
- Gelişme hakkı,
- Barış hakkı.

Dünyanın her yerinde "insan hakları" davasının muhatabı öncelikle devlettir. Devletin temel görevi, insan haklarını korumaktır. Yine bu nedenle insan haklarıyla ilgili iddia ve talepler, her zaman devlete karşıdır.

Devlet, insan olarak değerimizi ve bu değerden doğan haklarımızı tanımak zorundadır. Devlet insan haklarını tanımazlık edemez. Yurttaşlarının insan haklarını reddeden devlet, meşru değildir. Devlet, insan haklarını, başta anayasa olmak üzere bütün bir hukuk düzeni ile tanır.

Devlet sivil, kamusal ve siyasal alanda insan hakları kullanımlarına -başkalarının haklarına tecavüz edilmediği sürece- prensip olarak

karışmamalıdır. İnsanlar, devlet müdahalesinden korunmuş bir şekilde, kendi dünya görüşleri ve hayat tarzı tercihlerine göre kendi yaşamlarını tanzim edebilmeli, eğer gerek görüyorsa başkalarıyla paylaştıkları amaç ve idealler çerçevesinde her türden gönüllü ortak etkinlikler yapabilmelidir. **Görüldüğü gibi insan ve yurttaş haklarını birbirinden ayırmak mümkün değildir.**

İnsan haklarının evrenselliği pratik olarak 20. Yüzyılın ikinci yarısında gündeme gelmiş ve 1948 yılında İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi yayınlanmıştı. Ancak bildirmede yayınlanan hakların çoğunun kadınlar tarafından kullanılmadığını, çeşitli ülkelerden kadınlara dair örnek ve istatistiklerle ortaya koyan feministlerin mücadelesi sonunda, Birleşmiş Milletler kadınlar için bir haklar belgesi hazırlamak için harekete geçmiş ve sonunda **Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) ortaya çıkmıştır.** Belge 1979'da kabul edilmiş ve imzaya açılmıştır. Türkiye 1985 yılında CEDAW sözleşmesini imzalayarak taraflardan biri haline gelmiştir.

Madde 3: Taraf Devletler kadının tam gelişmesini ve ilerlemesini sağlamak için, özellikle politik, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlar başta olmak üzere bütün alanlarda, kadınların erkeklerle eşit olarak insan hakları ve temel özgürlüklerinden yararlanmalarını ve bu hakları kullanmalarını garanti etmek amacıyla yasal düzenlemeler dahil bütün uygun önlemleri alacaklardır.

KADININ İNSAN/YURTTAŞ HAKLARI

18. yüzyılda burjuvazi devrimci bir hamle ile iktidara yürürken toplumsal yaşamın en dezavantajlı kesimlerinden biri olan kadınlar, devrimin militanları olarak evlerinin dışına çıktı. Kadınların ilk kitlesel eylemleri Fransa'da gerçekleşti ve **1789 Fransız Devrimi'nde kadınlar önemli bir rol üstlendi.** Kadınlar ilk kez bu dönemde, bilinçli bir hak arama savaşı verdi. Devrim, cinsiyet ilişkileri de dahil olmak üzere pek çok şeyi yeniden kurarken kadın sorunu ilk kez siyasal bir sorun olarak gündeme taşınıyordu. **Devrimle birlikte ülkede yaygınlaşan eşitlik, kardeşlik, özgürlük kavramlarından yararlanmak isteyen kadınlar, bu isteklerini gerçekleştirme olanağı bulamadılar. Kadınların toplantı yapmaları, dernek kurmaları yasaklandı, faaliyetteki kadın**

kulüpleri kapatıldı. Özellikle ayaklanmaların en önünde yer alan kadınlar, devrimci örgütler ayaklanmalara müdahale ettiği ve kontrolü ele geçirdiği anda kenara itildi. Üstelik bu kenara itilmenin nedeni yalnızca toplumsal yaşamın cinsiyetçi mekanizmaları değil, bizzat devrimle uygulamaya konan yasalar. Fransa'da 4 Kasım 1789 kararnamesiyle kadınların siyasal faaliyette bulunmaları yasaklandı.

20.YÜZYIL VE SONRASI KADIN HAKLARI

19. yüzyıl sonu 20. yüzyıl başında yurttaşlar kamusal alana katılımın sınırlarını zorlamaya başladı. İşçi sınıfının ve kadınların oy hakkı mücadeleleri, bu döneme damgasını bastı. Ekonomik yaşam içinde yalnızca ucuz işgücü olarak yer bulan fakat politikadan neredeyse tamamen uzaklaştırılan kadınlar, sınıf mücadelesinin yükselişine paralel olarak oy hakkı mücadelesini yükseltti.

Bir yurttaşlık hakkı olarak politik alana dâhil olmanın birinci koşulu olan seçme ve seçilme hakkı mücadelesi (sufrajat hareketi), kadınların siyasal alanda görünür olmalarını sağladı. Evrensel oy hakkı için mücadele eden kadınlar, yasal yollarla seslerini duyuramadıkları için yasa dışı gösteriler yaptılar. Bu yolla şiddete başvurmadan, resmi devlet organlarının huzurunu kaçırmadan kendilerini tutuklattılar. Tutukevi ve mahkemeleri birer gösteri ve propaganda mekânına dönüştürdüler.

Bu dönemde Avrupa ve Amerika'da cinsiyetleri nedeniyle siyasal/kamusal alanın¹ dışında tutulmaya itiraz eden, sokak gösterileri düzenleyen, tutuklanan ve devletlerin saldırıları sonucunda bu mücadele içinde hayatını kaybeden binlerce kadın, ve bu cinsiyetçi kalede gedikler açmayı başardılar.

20. yüzyılın ortasına gelindiğinde kadın hareketi, kamusal alan tanımına farklı yaklaşmak gerektiğini deneyimledi. Toplumsal yaşamda görünür olabilmek için, kadınları ev içine ve "mahremiyete" hapseden özel alan/politik alan (erkeklerin veya "yönetmeyi bilenlerin" yönettiğin politik alan) ayrımının kendisine karşı çıkmak gerektiğini fark eden kadın hareketi, kamusal alan tanımlamalarına köklü eleştiriler getirdi. Özel/kamusal ayrımına karşı çıkarak, ev içine hapsedilen yaşamların "sınırlarını" açığa çıkarmaya, konuşulmayı konuşur, duyulmayı duyulur, görülme-yeni görünür kılmaya başladı. Erkek egemen anlayışa rağmen ve ona karşı özgürleşme

hedefiyle kendini büyüten bir kadın kamusalılığı, hayatın her alanında talep edilmeye başlandı.

“Özel olan politiktir” sloganıyla ifade bulan bu hak talebi, bu gün de tüm hızıyla sürüyor. Ayrımcılık ve şiddetle örülü gündelik yaşamların değişebilmesi, tek tek özel hayatlarda yaşanan “sır”ların ortaya dökülmesine bağlı. Ancak o zaman bunların sadece “o kadına” özgü sınırlar olmayıp bütün erkekler tarafından, bütün kadınlara yaşatılmakta olan ayrımcılık, baskı ve şiddet olduğu gözler önüne serilebilir.

ANAYASAL HAKLARIMIZ

Anayasa öncelikle, bir ülkede yaşayan insanların nasıl ve hangi kurallar çerçevesinde birlikte yaşayacaklarını belirleyen, temel hak ve özgürlükleri koruma altına alan, bireyleri diğer bireylere ve devlete karşı koruyan temel yasadır.

Hangi konuda olursa olsun, bütün yasalar, yönetmelikler, mevzuat, kararlar, uygulama ve işlemler anayasaya uygun olmak zorundadır. Anayasa tüm yasaların üstündedir.

Anayasa'ya göre:

- Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.
- Hiç kimse zorla çalıştırılmaz. Angarya (karşılıksız çalıştırma) yasaktır.
- Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.
- Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.
- Kimsenin konutuna dokunulamaz. Herkes haberleşme, yerleşme, seyahat özgürlüğüne sahiptir.
- Herkes, vicdan, dini inanç, kanaat, düşünce, ifade, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme hürriyetine sahiptir.
- Herkes önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hürriyetine sahiptir.
- Herkes mülkiyet ve miras hakkına sahiptir.
- Herkes adil yargılanma hakkına sahiptir.
- Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.

- Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.
- Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz.
- Çalışanlar ve işverenler, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için, önceden izin almaksızın sendika kurma hakkına sahiptir.
- Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.
- Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak, seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir.
- Vatandaşlar, siyasi parti kurma ve usulüne göre partilere girme ve partilerden ayrılma hakkına sahiptir.

SIYASAL HAKLARIMIZ

SIYASAL HAK NE DEMEKTİR?

Devlet, gündelik ilişkilerin düzene konulmuş biçimidir ve bu düzenlemeler de yasalarla yapılır. Yasalar, temel haklarımızı güvence altına alır, bizi yönetenlerin hukuka bağlı kalıp kalmadığını denetler. Yasaların üstünlüğünün tartışılmaz olduğu devlet, hukuk devletidir.

Yasalarda cinsiyetimiz nedeniyle hak ve özgürlüklerimizi kullanmamızı engelleyen bir hüküm yoktur. Kadınlar ve erkekler yasalar karşısında her bakımdan eşittir. Aksine, engellenmesi Türk Ceza Yasası'nda cezalandırmayı gerektirir.

Demokratik hukuk devletinde her yurttaş, yürütmeyi üstlenen kişiler üzerinde, kullandığı oy ile söz sahibidir. Bu nedenle kendi özgür irademizle yapacağımız seçimler ve bunların gerçekleşmesi için kullanacağımız oylar çok önemlidir. Siyasal haklar gerçekleştirirken; **seçme ve seçilme özgürlüğü, haberleşme özgürlüğü, düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü, toplanma özgürlüğü ve örgütlenme özgürlüğünü kullanınız!!! Bunlar; birinci kuşak hakları kapsayan en temel insan hakları kapsamındadır.**

A. Seçme ve Seçilme Özgürlüğü

Demokratik ve sosyal bir hukuk devleti olan **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na göre bizi yönetenleri seçme ve aynı zamanda**

yönetici olarak seçilme hakkımız var. Gerek yönetime aday olarak seçilmeye katılmak, gerekse seçimlerde oy kullanmak, siyasal katılımı gerçekleştirmenin farklı boyutlarıdır. Biliyoruz ki toplumda olduğu gibi aile içinde de hak ve taleplerimiz, bazen babamızın, kocamızın, oğlumuzun ya da ağabeyimizin çıkarları ile çatışır.

Kendi haklarımızı korumak için yapmamız gereken şey, başkalarının istekleri doğrultusunda değil, kendi akıl ve sağduyumuzla oy kullanmak, kendi uygun gördüğümüz kişileri, partileri seçmektir. Bu kişi ve partilerin “kadın hakları” konusunda samimiyetle duyarlı olmaları en fazla dikkat edeceğimiz husustur.

Ama en önemlisi, her kademedeki yürütmeye aday olmaktır. Muhtar olmalıyız, ihtiyar heyetinde görev almalı, belediye meclisine girmeli, başkan olmalı, milletvekili olmalı, parti başkanı olmalı, meclisleri doldurmalı hayatımızı düzenleyen yasaları kendimiz yapmalıyız.

B.Haberleşme Özgürlüğü

1982 Anayasası'nın “Kişinin Hakları ve Ödevleri” başlığı taşıyan ikinci bölümünde haberleşme özgürlüğü ve düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü düzenlenmiştir.

Haberleşme özgürlüğünü düzenleyen Anayasa'nın 22. maddesi; “**Herkes haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır...**” cümlesi ile başlar. Haberleşmenin gizliliği esas olmakla beraber, bazı durumlarda yurttaşlar, bu özgürlüklerden ya hâkim kararı ya da yetkili merciin kararı ile yoksun bırakılabilir.

C. Düşünceyi Açıklama ve Yayma Özgürlüğü

Düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ise Anayasa'nın 26. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; “Herkes düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla, tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir”. Aynı madde bu özgürlüğün hangi hallerde ve nasıl sınırlanacağını da açıklar. 25. maddede ise; “**Herkes düşünce ve kanaat özgürlüğüne sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz, düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz**” denmektedir.

D. Toplanma / Gösteri Özgürlüğü

Anayasa'nın 34. maddesi yurttaşlara; **önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız, toplanma ve gösteri yürüyüşü yapma hakkı verir.** Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı, ancak millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir.

2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na göre; **“Herkes, önceden izin almaksızın, bu kanun hükümlerine göre silahsız ve saldırısız olarak, kanunların suç saymadığı belirli amaçlarla toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.”** Bu yasa ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına tanınan hak ve sorumluluklar, cinsiyete bakılmaksızın her yurttaş için geçerlidir.

Vali veya kaymakam; millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla, bir toplantıyı 1 ayı aşmamak üzere erteleme yetkisine sahiptir. Suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması hâlinde de toplantıyı tamamen yasaklayabilir.

E. Örgütlenme Özgürlüğü

Örgütlenme, bizi yaşama ve topluma karşı güçlü kılar. **Tek başına yapamayacağımız işleri, bir araya gelerek kurabileceğimiz veya katılabileceğimiz dernek, sendika, parti, vb. kurumlar aracılığı ile daha kolay yapabiliriz.** Bu nedenle çağdaş demokratik toplumlarda olduğu gibi Türkiye'de de bireyler; saptadıkları amaçlar, menfaatlerini ilgilendiren konular ya da toplumun yönetiminde söz sahibi olmak için çalışma yapmak üzere bir araya gelerek örgütlenme hak ve özgürlüğüne sahiptir.

Örgütlenme ve Sosyal Medya: Yeni iletişim teknolojileri; internet ve sosyal medya örgütlenme alanımızı hem genişletiyor hem de kolaylaştırıyor. Sosyal medya dediğimiz paylaşım websiteleri (Twitter, Facebook, Friendfeed, change.org...vs) hem hızlı örgütlenme hem de imza kampanyaları düzenleyebilme gibi olanaklar sunuyorlar. Bugün artık siyasetçiler, devlet kurumları, belediyeler hem bireysel hem de kurumsal olarak sosyal medyayı kullanıyorlar. Örneğin, aktif ve katılımcı yurttaşlar olarak Twitter'da sloganımızın başına “#” koyarak kampanya oluşturup, change.org'da açacağımız imza kampanyası ile değiştirmek istediğimiz, tepki duyduğumuz meselelere dair eyleme geçebiliriz.

F. Dernek Kurma ve Üyesi Olma

Dernek kurma özgürlüğü, Anayasa'nın 33. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; **“Herkes önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir.”** Dernek kurabilmek için kanunun gösterdiği bilgi ve belgelerin, kanunda belirtilen yetkili makama verilmesi yeterlidir. Bu bilgi ve belgelerin kanuna aykırılığının tespiti halinde yetkili makam, derneğin faaliyetinin durdurulması veya kapatılması için mahkemeye başvurur. Dernek kurmak için gerekli belgeler, emniyet müdürlüğü dernekler masasından öğrenilebilir. 18 yaşını bitirmişsek ve medeni hakları kullanma ehliyetine sahipsek, önceden izin almaksızın dernek kurabilir ve istediğimiz sayıda derneğe üye olabiliriz.

Her derneğin bir tüzüğü bulunur. Tüzükte, derneğin adı, amacı, kurucuların kimler olduğu, gelir kaynakları, üyelik koşulları, organları ve geçici yönetim kurulu belirtilir.

Derneklerin en önemli gelir kaynakları üye aidatı, yardım ve bağışlardır. Genellikle bu gelirler gerçekleştirilmek istenen amaçlar için çok yetersiz kalır. Kadın dernekleri sığınak, işlik, gelir getirici işletmeler vb. çalışmaları hedefler, fakat maddi yetersizlikler nedeniyle gerçekleştiremezler. Bu nedenle, **sosyal bir görev yerine getiren kadın derneklerinin, amaçlarını gerçekleştirmek üzere, devlet, belediye ve kamu kurumları tarafından desteklenmeleri gereklidir.**

G. Sendika Kurma ve Üyesi Olma

Anayasa'nın 51. maddesinde düzenlenmiş olan bu hak, bireylerin çalışma hayatını çok yakından ilgilendirir.

Buna göre; **“İşçiler ve işverenler çalışma hayatında, üyelerinin ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak, geliştirmek için, önceden izin almaksızın, sendika ve sendika üst kuruluşları kurma hakkına sahiptir”.** İşçi ve işveren sendikaları 2821 sayılı Sendikalar Yasası gereğince toplu pazarlık ve grev yapma hakkına sahiptir.

İşçi ve işverenlerin yanı sıra memurların da sendika kurma hakları vardır. Kamu görevlilerinin, sendikalara üye olmaları serbesttir. Çalıştıkları işyerinin girdiği hizmet kolunda kurulu bir sendikaya üye olabilirler. Ancak, kamu çalışanlarına, toplu pazarlık ve grev hakkı henüz yasalarda yoktur.

H. Parti Kurma ve Üyesi Olma

Siyasi Partiler Yasası'na göre, vatandaşlar siyasi parti kurma hakkına sahiptir. Siyasi parti kurmak için hiçbir kurum ya da kuruluştan, önceden izin almak gerekmez.

Yasal engeli bulunmayan ve 18 yaşını doldurmuş bulunan, kadın ya da erkek her T.C yurttaşı, siyasi parti kurabilir ve bir siyasi partiye üye olabilir. Parti kurmak için önceden izin alınması gerekmez.

Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Siyasi partilerin kuruluşu, organlarının seçimi, işleyişi, faaliyetleri ve kararları Anayasa'da nitelikleri belirtilen demokrasi esaslarına aykırı olamaz. Her yurttaş, kanunda ve parti tüzüğünde gösterilen şartlara ve usullere göre siyasi partilere üye olma ve dilediği anda üyelikten çekilme hakkına sahiptir. Kimse, aynı zamanda birden fazla siyasi partinin üyesi olamaz, aksi halde üyelik sıfatı bu siyasi partilerin hepsinde birden sona ermiş sayılır. Kimse, bir partinin birden fazla teşkilat birimine üye olamaz.

Medeni Yasa'daki Haklarımız

Medeni Yasa kişilerin aile, miras, borç gibi işlerini düzenleyen yasadır. Medeni Yasa'ya göre;

Her kadın evlenip evlenmemeye ve kiminle evleneceğine karar verme hakkına sahiptir.

Kadın veya erkek evlenebilmek için 17 yaşını doldurmuş olmak gerekir. Hakimin izni, hem kadın hem de erkeğin rızası ve ailelerinin onayı varsa 16 yaşında da evlenmek mümkün olmaktadır.

Dini nikâh, ancak resmi nikâhın yapılmasından sonra kıyılabilir. Evlenmenin geçerli olması dini törenin yapılmasına bağlı değildir. Aile(evlilik) cüzdanı gösterilmeden evlenmenin dini töreni yapılamaz. Dini nikâhın hiçbir yasal geçerliliği yoktur. Sadece dini nikâhla evli olan kadınlar, Medeni Yasa'daki hakları kullanamazlar. Resmi nikâhtan önce yapılan dini nikâh hem kıyan hem de kıydıran açısından Türk Ceza Kanunu'nda suçtur.

Zorla evlendirilmek istenen bir kadın karakola/jandarmaya/savcılığa başvurup şikâyetçi olabilir. Cinsel birleşmeyi reddedebilir.

Birleşme zor kullanılarak yapılırsa o zaman savcılığa başvurarak “kendisine cebir ve şiddet uygulandığı, cinsel ilişkiye zorlandığı, tecavüze uğradığı” için şikâyetle bulunabilir.

Zorla evlendirildiği için, Aile Mahkemesi’nde **evliliğin iptali davası açabilir**. Ancak evliliğin iptali davaları, baskı, tehdit vb. ortadan kalkmasından itibaren altı ay ve her koşulda evlilik tarihinden itibaren beş yıl içinde açılmalıdır. Beş yıl geçtikten sonra, sadece boşanma davası açılabilir.

Terk, ayrı yaşama, zina, hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış, suç işleme ve haysiyetsiz yaşam sürme, evlilik içi tecavüz ve evlilik birliğinin temelinden sarsılması gibi nedenlerle **boşanma** kararı alınabilir. Hiçbir kadın istemediği bir evliliği sürdürmeye zorlanamaz.

Boşanma sırasında kadın kendi ve çocukları için **nafaka** talep edebilir, ikamet ettiği konuta Tapu dairesinde **aile konutu şerhi** koydurarak hem konutta ikametini devam ettirebilir hem de rızası olmadan satılmasını/kiraya verilmesini önleyebilir.

KADINA KARŞI ŞİDDET

Şiddetin en çok bilinen hali fiziksel şiddet olsa da, şiddet yalnızca bununla sınırlı değildir. Duygusal/psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddet de en az fiziksel şiddet kadar zarar verir.

Fiziksel şiddet; bedene yapılan her türlü saldırıdır. Tokat, tekme, yumruk, sarsmak, hırpalamak, saç çekmek, sağlıksız koşullarda yaşamaya zorlamak gibi eylemler fiziksel şiddet tanımına girer.

Sözlü ve psikolojik şiddet ise kişinin bedeninden çok ruh sağlığı hedef alır. Bağırarak, korkutmak, küfür, hakaret, aile-arkadaş-çevre ile görüştürmemek, giydikleri veya giymedikleri üzerinden baskı yapmak, eve hapsedmek, çocuklardan uzaklaştırmak, kıskançlık bahanesi ile sürekli kontrol altında tutmak, sevdiği eşya veya hayvanlara zarar vermek, tehdit gibi eylemler sözlü ve psikolojik şiddet kapsamına girer.

Ekonomik şiddet; evin masraflarını koşullar elverdiği halde karşılamamak, para vermemek, maddi konularda tek başına karar almak, kişinin mal

varlığına veya gelirlerine el koymak, zorla çalıştırmak gibi davranışlardır.

Cinsel şiddet, kişinin cinselliğini hedef alan ve onu istemediği cinsel içerikli davranışlara maruz bırakan her tür davranıştır. Çocukların cinsel istismarı, evlilik içi/evlilik dışı tecavüz (kişinin istemediği halde, istemediği şekilde, istemediği biriyle cinsel ilişkiye zorlanması ya da yabancı cisimlerle cinsel organa saldırı), cinsel saldırı (tecavüze varmayan her türlü istenmeyen cinsel temas, elle sarkıntılık gibi), cinsel taciz (sözlü/yazılı cinsel içerikli rahatsızlık verici davranışlar; cinsel içerikli telefon mesajları gibi), zorla cinsel içerikli film/video izletmek, teşhircilik, çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya zorlamak, zorla kürtaj, fuhuşa zorlama, zorla evlendirme, bekâret kontrolü gibi eylemler cinsel şiddet olarak tanımlanır.

Tecavüz sadece tanımadığınız kişiler tarafından değil tanıdığınız, birlikte yaşadığınız, sevgiliniz ya da eşiniz tarafından da yapılabilir. Aranızdaki ilişki ne olursa olsun, istemediğiniz halde cinsel ilişkiye zorlanmak tecavüzdür ve suçtur. Aranızdaki ilişki sebebiyle ceza azalmaz. Alkol ya da ilaç etkisi altında, bilincinizin kapalı olduğu durumlarda da kurulan cinsel ilişki tecavüzdür.

Ev içinde şiddet gören çoğu kadın için şiddetten kurtulabilmenin tek yolu evi terk etmektir. Ama bu pek çok kadın için çeşitli sebeplerden dolayı mümkün olmaz. Bazı durumlarda ise kadınlar, şiddet gördükleri halde evlerini terk etmek istemezler. Bu nedenle 1998 yılında çıkarılan ve koruma emri olarak da bilinen 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda, şiddeti uygulayan kişinin evden uzaklaştırılması öngörülmüştü. Hem bu yasanın uygulanmasından elde edilen deneyimler, hem de kadına yönelik şiddetin artması ve daha görünür hale gelmesi zamanla daha kapsamlı bir yasaya ihtiyaç olduğunu gösterdi. Diğer pek çok kadın platformunun yanı sıra, 300'e yakın kadın örgütünün üye olduğu Şiddete Son Platformu'nun 2011 ve 2012 yıllarında ortaya koyduğu yoğun çabalar ve katkılar ile 8 Mart 2012 tarihinde, 4320 sayılı yasanın geliştirilmiş hali olan yeni bir yasa kabul edildi. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, şiddet gören veya görme tehlikesi altında yaşayan kadınları ve aile bireylerini korumayı amaçlamaktadır.

Şiddetten korunmak için yapılacak ilk iş 155 polis imdattan veya 183 alı şiddet hattından yardım istemektir.

Ardından karakola, jandarmaya, valiliğe, kaymakamlığa veya Aile

Mahkemesine başvurarak tedbir kararı çıkartmaktır. Kişinin kendisi başvuru yapamayacak durumda ise bir tanıdığı; komşu, arkadaş veya akraba o kişi adına başvuru yapabilir.

Tedbir kararının en kısa zamanda alınması gerekliliğinden dolayı başvuru aşamasında şiddete maruz kalındığını kanıtlama zorunluluğu yoktur. Herhangi bir masrafı yoktur. Eğer gerekli ise tıbbi masraflar Genel Sağlık Sigortası tarafından karşılanır.

Şiddet gören kadının can güvenliği yoksa veya şiddeti sonlandırmanın tek yolu evden ayrılmaksa, bağımsız kadın örgütlerine veya belediyelere bağlı sığınaklara veya Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı kadın konukevlerine gidilebilir.

Sığınakların ve kadın konukevlerinin yeri gizli tutulduğundan, öncelikle bir kadın danışma merkezini, belediyeyi, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nü veya Alo 183 Hattı'nı aramak gerekir. Buralara çocuklarla da gidilebilmektedir.

Şiddet nedeniyle evinden uzaklaşmak isteyen kadın mümkünse yanına kendisinin ve varsa çocuklarının kimliklerini, birkaç parça giysi ve kendisi için önemli birkaç parça taşıyabilir eşyasını almalıdır. Bu merkezlerde kadınlar güvende olur, psikolojik destek alabilir, geleceğini planlayabilir ve başlatılabilecek yasal süreçler hakkında bilgi ve yardım alabilir.

Tedbir kararları yeni 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun gereği acil durumlarda polis ve jandarma tarafından alınabilir, yalnızca takip eden ilk iş gününde kaymakamlık, valilik ya da aile mahkemesi hâkiminin onayına sunulur.

Şiddet uygulayan kişinin tedbir kararına uyup uymadığı teknik takip yoluyla izlenebilir. Teknik takip, şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali olan kişiye yönelik olarak elektronik kelepçe veya bileklik, şiddet gören kişi için de ev dışında da kullanılabilen cep telefonu görünümlü bir cihazın kullanılmasıyla yapılabilir. Tedbir kararına uymayan kişi 3-10 gün arası zorlama hapsi cezası alır. Örneğin alınan tedbir kararına göre şiddet uyguladığı kadınla herhangi bir şekilde iletişime geçmesi yasaklanan erkek, telefonla onu ararsa 3-10 gün arasında değişen hapis cezası alabilir. Bu cezadan sonra karara yine uymazsa, zorlama hapsi cezası her seferinde 15-30 gün arası tekrarlanır. Fakat zorlama hapsinin toplam süresi 6 ayı geçemez.

Tedbir kararlarının kapsamı:

Hâkimin karar verebileceği koruyucu tedbirler;

- İşyerinin değiştirilmesi
- Kişinin evli olması halinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi
- Korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması
- Korunan kişi bakımından hayati tehlike bulunması durumunda ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağını anlaşılmaması halinde Tanık Koruma Programı dâhilinde kimlik ile diğer bilgi belgelerin değiştirilmesi.
- Korunan kişiye, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması
- Şiddet uygulayan tarafın hiçbir iletişim aracı ile iletişim kurmaması
- Şiddet uygulayan tarafın ruhsatlı silahları teslim etmesi gibi önlemleri kapsar.

Şiddet yasasından faydalanmak için evli olmak gerekmemektedir.

Kadına karşı şiddet suçtur ve örf, gelenek, namus gibi gerekçeleri olamaz.

CİNSEL TACİZ, CİNSEL SALDIRI VE TECAVÜZ

Cinsel taciz kadınların gündelik hayatta çok sık ve her alanda karşılaştığı bir suçtur.

Cinsel içerikli sözler, tavırlar, laf atmalar, ısrarcı bakışlar, ıslık çalmalar gibi kişiyi cinsel açıdan hedef alan ve rahatsız eden davranışların hepsi cinsel tacizdir.

İşyerinde cinsel taciz, "cinsel taciz" eyleminin nitelikli hali olarak tanımlanır. İş yerinde cinsel tacizde bulunan kişi işveren, müdür, iş arkadaşı veya bir başka çalışan olabilir. Bu kişi işyerindeki ast-üst ilişkisinden ve her gün aynı ortamda olmanın getirdiği kolaylıktan yararlanmaktadır. Ayrıca tacize uğrayan kişi için işini kaybetme korkusu ile şikâyet etmek de zorlaşabilir. Bu sebeple işyerinde gerçekleşen cinsel tacizde ceza yarı oranında artırılmaktadır.

Cinsel tacizde vücuda dokunma yoktur. Vücuda cinsel amaçlı dokunulduğu anda cinsel saldırı suçu oluşur ve bunun cezası daha ağırdır.

Sokakta, otobüste, okulda karşılaşılan cinsel taciz bazen kadınların sokağa çıkmasını bile engelleyecek hale gelebiliyor. Cinsel tacize uğrama korkusu/ endişesi kadınların bedenini ve cinselliğini saklamasına neden oluyor.

Cinsel saldırı suçu kişinin vücut dokunulmazlığını ihlal olarak tanımlanır. Tecavüz ise çok daha ağır bir cinsel saldırı suçudur.

Cinsel saldırıya/tecavüze uğranırsa delilleri yok etmemek amacıyla duş almamalı, kıyafet değiştirmemeli; kanıtların yok olmasına yol açacak herhangi bir şey yapılmamalıdır.

Hiçbir kadın tecavüzcüsü ile evlendirilmeye zorlanamaz.

Çocuklara yönelik her türlü cinsel davranış suçtur. Türk Ceza Kanunu çocuğa yapılan cinsel tacizi çocukların cinsel istismarı altında cezalandırır. 15 yaşın altındaki çocukların kendilerine yapılan cinsel davranışlar konusunda “rızası” söz konusu değildir. Çocukların kullandıkları sözcüklere ve davranışlarındaki değişime dikkat edilmelidir. Böyle bir istismara uğrayan çocuklarda farklı tepkiler görülebilir. Çocuğa cinsel istismar yapıldığı fark edildiği anda, birçok üniversite hastanesinde bulunan ve tıbbi, psikolojik, hukuki destek sağlayan çocuk merkezlerine başvurulmalıdır.

Çocuğun korunması için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüklerine, savcılığa ya da emniyete suç duyurusunda bulunmak yeterlidir.

DOĞURGANLIK HAKLARIMIZ

Her kadın ne zaman ve ne kadar çocuk doğuracağına kendi karar verme hakkına sahiptir.

Doğurganlığı kontrol etmek için çeşitli doğum kontrol yöntemleri kullanmak en doğal haktır.

Çocuk istememesine rağmen gebe kalan kadının kürtaj olmaya hakkı vardır.

Kürtaj bir doğum kontrol yöntemi değildir. Doğum kontrolü için, haplar, rahim içi aletler veya prezervatif gibi yöntemler kullanılabilir.

Kürtaj ilk 10 haftaya kadar serbesttir. Eğer gebelik kadının sağlığını tehlikeye atıyorsa, kürtaj ilk 10 haftadan sonra da yapılabilir. Cinsel saldırı/tecavüz söz konusu ise gebelik 20. Haftaya kadar sonlandırılabilir.

Kürtaj ancak kadının rızası ile gerçekleşebilir. Eğer rıza olmadığı halde başka bir kişi çocuk düşürmeye teşebbüs ederse polis veya jandarmadan koruma talep edilebilir.

Her kadının sağlıklı koşullarda ve bir uzman denetiminde kürtaj olma hakkı vardır.

Kadınların ne zaman ve ne kadar çocuk yapmaya karar vermeye hakkı olduğu gibi, çocuk sahibi olmak istediğinde de sağlık hizmetlerinden faydalanma hakkı vardır.

İŞ KANUNUNDAKİ HAKLARIMIZ

Hem İş Yasası hem de Anayasa'nın eşitlik ile ilgili 10. maddesi gereğince, iş ilişkisinde dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ve benzeri nedenlere dayalı ayrımcılık yapılamaz.

Cinsiyet, medeni hal, aile yükümlülükleri, hamilelik, doğum ve süt izinlerini kullanmak, işten çıkarılmak için geçerli nedenler değildir.

Eğer en az 30 işçinin çalıştığı bir işyerinde, sürekli bir iş akdiyle ve en az 6 aydır çalışan bir kadın, geçerli olmayan bir nedenle ya da hiçbir neden gösterilmeden, iş akdi feshedildiğinde, bunu kendisine bildirdikleri günden itibaren bir ay içinde iş mahkemesine dava açarak "işe iadesini" isteyebilir. Bu davada, kadın çalıştırılmadığı dört aylık ücret ve diğer haklarının yanında, davayı kazandığı halde işe geri alınmaz ise dört aydan sekiz aya kadar olan ücreti tutarında tazminat talep etmesi gerekir. Bu davada, işverenin kadını haklı bir nedenle çıkarttığını ispat etmesi gerekir.

Geçersiz ya da haksız bir nedenle iş akdi feshedildiğinde yukarıda anlatılan işe iade davası açılmazsa (ya da işe iade davasını kazandığı halde işe alınmaz ise; işe iade davasındaki ücret ve tazminat alacaklarına ek olarak) ihbar ve kıdem tazminatı ile yıllık ücretli izin, fazla mesai, hafta sonu çalışmaları,

genel ve ulusal tatillerde çalışma ücretleriniz için iş mahkemesinde dava açılmalıdır. Bunlar için zaman aşımı süreleri 5-10 yıldır.

SSK veya Emekli Sandığı (SGK)'na kayıtlı çalışan hamile kadınlar 8 haftası doğumdan önce, 8 haftası da doğumdan sonra olmak üzere toplam 16 hafta doğum izni kullanabilirler.

Doktor raporu ile doğuma 3 hafta kalana kadar çalışabilir ve izinlerinin geri kalan kısmını doğum sonrasına aktarabilirler. Yani çalışan, hamile bir kadın doğumdan önceki yasal izin süresi olan 8 haftanın ilk 5'inde çalışmayı sürdürdüyse, kullanmadığı bu 5 haftayı doğumdan sonraki 8 haftasına ekleyerek 13 hafta (91 gün) ücretli izin kullanma hakkına sahip olur.

Kanun birden fazla bebek bekleyen (çoğul gebelik) anne adaylarında doğum öncesi izni 8 yerine 10 hafta olarak düzenlemiştir. Doğumun şekli, normal veya sezaryen doğum olması, doğum öncesi ve sonrası izin sürelerini etkilemez.

Hamilelik süresince kadın işçiye periyodik kontroller için ücretli izin verilir. Doktor raporu ile gerekli görüldüğü takdirde, hamile kadın işçi sağlığına uygun daha hafif işlerde çalıştırılır. Bu halde işçinin ücretinde indirim yapılmaz.

İsteği halinde kadın işçiye, 16 haftalık (çoğul gebelikte 18 haftalık) sürenin tamamlanmasından sonra 6 aylık ücretsiz izin verilir.

Hükümet 2013 yılı itibariyle, doğum ve süt iznine yeni bir düzenleme getirme çalışması içerisinde. Kadın istihdamını ve doğurganlık hızını artırmayı "aynı anda" hedefleyen bu yasa tasarısı ile kadınların doğum ve süt izni artırılması hedeflenmekte, 2. ve 3. çocuğa ise teşvik verilmesi planlanmaktadır. Yasa taslağında erkek işçi ve memurlara doğum izninde bir değişiklik öngörülmemektedir. Biz kadınlar anne ve babaların çocukların sorumluluğunu eşit paylaşılmasını savunuyor ve babalara da doğum izninin tanınmasını talep ediyoruz. Ayrıca, mevcut yasa tasarısında kadın istihdamını koruyacak, işverenlerin artan izinler sebebiyle kadınları işe alımda tercih etmemesi riskine karşı da düzenleme talep ediyoruz. Bununla birlikte evrensel, erişilebilir ve devlet tarafından sağlanan çocuk bakım hizmetlerinin yasa ile tanımlanıp ülke genelinde

yaygınlaştırılmasını talep ediyoruz.

YEREL YÖNETİM VE HAKLARIMIZ

Yerel Yönetim Nedir?

Belli bir yerde, bir bölgede birlikte oturan insanların, ortak ve genel ihtiyaçlarını karşılamak üzere oluşturulmuş idari birimleri, “yerel yönetim” ya da “mahalli idare” diye tanımlıyoruz.

Akmayan suyumuzdan, toplanmayan çöpümüzden, delik deşik ve tozlu yollarımızdan, patlayıp da tamir edilmeyen kanalizasyonlarımızdan, mahallemize gelmeyen toplu ulaşım araçlarından, sizin anlayacağınız gündelik hayatımıza dair tüm sorunlardan yerel yönetimler sorumludur. Bu sorunlar bize hayatı zindan eder. Enerjimizin büyük bölümünü alır götürür. Kendimize, çocuklarımıza, çevremize ayıracağımız zamanı çalar. Bu nedenle yerel yöneticiler çok önemlidir. Onları seçerken bir kat daha dikkatli olmak zorundayız. Yerel yöneticileri izlemek, seçimlerde oylarımızı kazanmak için vaat ettikleri düzenlemeleri gerçekleştirmelerini talep etmek gerekir.

Daha da iyisi yerel yönetimlere aday olup karar mekanizmalarındaki görevlere talip olmalıyız. Çünkü kadınlar olarak hayatımızı ilgilendiren sorunları en iyi biz çözeriz.

Yurttaşların ve tabii özellikle kadınların, il özel idaresinden yukarıda saydığımız hizmetlerin yapılması konusunda, talepleri olmalıdır. Belediyelerden, validen ve il özel idaresinden yasada yer alan, belirlenmiş bu görevlere ilişkin bütçe ayırması istenmelidir. Ayrıca hizmetlerin gerçekleştirilmesi, kadın ve çocuklara ulaştırılması için mutlaka başvurularımızın olması gerekir. Çünkü bu hizmetlerin yapılması her ne kadar zorunlu bir görev olsa da talep olmadığı zaman uygulanmadığı da bir gerçektir.

HAK ARAMA VE KORUMA MEKANİZMALARI

Haklarımızı aramak, korumak ve geliştirmek için çok çeşitli araçlara sahibiz. Mahkemelere başvurarak haklarımızı aramak mümkün olduğu gibi bu aşamadan önce İl İnsan Hakları Kurullarına dilekçe vermek, devlet kurumlarına bilgi edinme başvurusunda bulunmak gibi yollar mevcuttur. Yargı yolu tükendiğinde ise, **Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru** hakkımız vardır.

Yargı yolu, kişinin bir hakkı elde etmek ve maruz kaldığı bir hak ihlalinin giderilmesini veya telafi edilmesini sağlamak üzere dava açması ve/veya kendisine karşı açılan bir davada kendi haklarını savunmasını da kapsamaktadır. Karakolda barodan ücretsiz avukat isteyebiliriz. Ayrıca dava açmak veya bize açılan dava için **“adli yardım”** alma hakkımız da vardır.

Hukuki-yargısal yol dışında ise haklarımız siyasi ve idari yollardan da korunabilir. Anayasa'nın 74. Maddesinde idari ve siyasi yollardan hak arama düzenlenmiştir. Bu maddeye göre kişiler kendileri ve kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında yetkili makamlara ve TBMM'ye yazılı olarak başvurabilirler.

İnsan hakları ihlalleri durumunda Başbakanlığa bağlı Türkiye İnsan Hakları Kurumuna başurabiliriz. Her ilde valiliğe bağlı olarak çalışan **İnsan Hakları Kurulu** bulunmaktadır. Buraya çok basit bir dilekçeyle başvuru yapmamız yeterlidir.

Anayasa siyasi başvuru makamı olarak TBMM'yi göstermiştir. Birinci elden şikayetler **TBMM Dilekçe Komisyonuna**, İnsan Hakları özelinde olan başvurular ise **TBMM İnsan Hakları Komisyonu**'na yapılabilir.

Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde ise he türlü kamu kuruluşlarına başvuruda bulunabilir, bilgi talep edebiliriz. Bilgi edinme başvuruları artık her kurumun kendi internet sitesinden yapılabilmektedir. Size verilen başvuru numarası ile takibini yapabilirsiniz.

Bunun yanı sıra haklarımızı aramanın ve korumanın uluslararası yolları da mevcuttur. **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi**, iç hukuk yolları

tüketildiğinde başvurabileceğimiz bir kurumdur. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne kişisel başvuru hakkımız 1987'de tanınmıştır. Kişisel başvuru yolu, güvence altına alınmış bir hakkının ihlal edildiğini düşünen kişilere veya kişi topluluklarına Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurma imkanı sağlamaktadır. AİHM'nin hükümleri ulusal hukuk sistemlerinde doğrudan uygulanabilir ve bağlayıcıdır.

HAKLARIMIZI ÖĞRENMEK VE DESTEK ALMAK İÇİN BAŞVURULACAK YERLER

ALO 183 ŞİDDET HATTI - 7 gün 24 saat hizmet vermektedir.
(Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı)

HÜRRİYET AİLE İÇİ ŞİDDET KAMPANYASI - ACİL YARDIM HATTI
(0212) 656 96 96

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'ndan Toplum Merkezleri, Aile Danışma Merkezleri ve Sığınaklar hakkında bilgi alabiliriz.

Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara
(0312) 705 55 00

İl İnsan Hakları Kurulları her ilin valiliği bünyesinde bulunmaktadır.

Türkiye İnsan Hakları Kurumu

Adres: Yüksel Caddesi No:23, Kat 3, Yenışehir 06650 Ankara - TÜRKİYE
Telefonlar: +90 312 422 29 00, +90 312 422 29 20 Faks: +090 312 422 29 96

E-Posta:ihb@basbakanlik.gov.tr Web: www.insanhaklari.gov.tr

TC. Başbakanlık İletişim Merkezi

Bilgi edinme başvurusunda bulunabilir, insan hakları ihlallerini bildirebilirsiniz.

<http://bimerapplication.basbakanlik.gov.tr/Forms/pgMain.aspx>

Adana

Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınma Evi (AKDAM)

(0322) 453 53 50

www.akdam.org.tr

e-posta: akdam_adana@mynet.com

Adıyaman

KAMER

Adres: Atatürk Bulvarı Turgut Reis Mah. 106. Sok. Coşkuner Apt. Kat : 1 No

: 1 Yenişehir / Adıyaman
Telefon: 0 416 214 44 53
e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Ağrı

KAMER

Adres: Yavuz Mah. Cumhuriyet Cad. Bulut İş Merkezi Kat : 3 No : 6 Merkez
/ Ağrı

Telefon: 0 472 215 10 15
e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Ankara

Ankara Barosu Alo Gelincik Hattı
(0312) 444 43 06

Ankara Kadın Dayanışma Vakfı
(0312) 430 40 05 - (0312) 432 07 82
www.kadindayanismavakfi.org.tr
e-posta: kadindv@yahoo.com.tr

Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneği
(0312) 427 00 20
www.ucansupurge.org/
e-posta: info@ucansupurge.org

Antalya

Antalya Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi
(0242) 248 07 66
www.antalyakadindanismadernegi.org
e-posta: antalyakadinmerkezi@gmail.com

Antalya Kent Konseyi Kadın Meclisi
(0242) 243 69 92
e-posta: info@antalyakentkonseyi.org.tr

Batman

KAMER

Adres: Kültür Mah. 206 Evler 2607 Sok. No: 54 Merkez / Batman
Telefon: 0 488 213 96 77
e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Bingöl

KAMER

Adres: Yenişehir Mah. Selahattin Kaya Cad. Korkmaz Apt. No:1 Daire: 1

Merkez / Bingöl

Telefon: 0 426 214 50 01

e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Bitlis

KAMER

Adres: Atatürk Mah. Nur Cad. Rem - Can İş Hanı Kat:3 No:9Merkez /Bitlis

Telefon: 0 434 226 20 57

e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Bursa

Nilüfer Belediyesi Kadın Danışma Merkezi

(0224) 452 82 13-14

Çanakkale

Çanakkale Kadın Danışma Merkezi (ELDER)

(0286) 217 06 03

e-posta: elder17@mynet.com

Çankırı

Çankırı Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği

e-posta: iletisim@kadindayanisma.org

Diyarbakır

Bağlar Belediyesi Kardelen Kadın Evi

(0412) 234 26 47

www.kardelen.baglar.bel.tr

e-posta: kardelenkadinevi@hotmail.com

Çınar Belediyesi Jinwar Kadın Danışmanlık Merkezi

(0533) 698 67 73

Diyarbakır Kadın Sorunları Araştırma ve

Uygulama Merkezi (DİKASUM)

(0412) 226 22 98 / 147 dahili

e-posta: dikasum@hotmail.com

Epidem Kadın Danışmanlık Merkezi

(0412) 226 60 02

e-posta: epidem@mynet.com

Diyarbakır

KAMER

Aliemiri 3.Sk. Es-şal Apt. Kat:1 No:1

Yenişehir / Diyarbakır

Tel: 0 412 228 10 53 Fax: 0 412 224 23 19

e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Elazığ

KAMER

Adres: İzzetpaşa Mah. Şehit Teğmen Namık Ozan Sok. Sarsılmaz Apt. 18/2
Merkez / Elazığ

Telefon: 0 424 237 85 51

e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Erzincan

KAMER

Adres: Atatürk Mah. 353.Sk. Kat:1 Daire:2 No:6 Merkez / Erzincan

Telefon: 0 446 223 4696

e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Erzurum

KAMER

Adres: Aşağı Mumcu Cad. Otel Dilaver Karşısı Hürriyet İş Merkezi Kat : 1 No
: 5 Yakutiye / Erzurum

Telefon: 0 442 213 00 33

e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Gaziantep

KAMER

Adres: Allaben Mah. Şair Nabi Sok. Kaya Apt. No : 1 / 6 Şahinbey / Gaziantep

Telefon:0 342 220 83 36

e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Hakkâri

KAMER

Adres: Bulak Mah. Av.Muhsin Zeydanoğlu Sk. İbrahim İlter Apt Kat:2 No:1

Merkez / Hakkari

Telefon: 0 438 211 00 07

Email: d.kamervakfi@gmail.com

İğdır

KAMER

Adres: Topçular Mah. Hürriyet Cad. Cezaevi Karşısı Gül Apt. Kat:2 İğdır

Telefon: 0 476 227 19 94

e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

İstanbul

İstanbul Kadıköy Belediyesi Kadın Sığınağı

(0216) 542 52 00

İstanbul Küçükçekmece Belediyesi Kadın Sığınağı

(0212) 411 07 77

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Sosyal Pediatri Bilim Dalı

Çocuk İstismarı ve İhmalini Tanı Tedavi ve Önleme Komisyonu

(0212) 414 20 00

Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği

(0212) 251 00 29

www.kadinininsanhaklari.org

e-posta: newways@wwhr.org

Kadınlara Hukuki Destek Merkezi Derneği (KAH-DEM)

www.kahdem.org.tr

e-posta: kahdem@gmail.com

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

(0212) 292 52 31-32

www.morcati.org.tr

e-posta: morcati@morcati.org.tr

İzmir

Aliağa belediyesi kadın danışma merkezi

(0232) 616 19 80 / 191 dahili

Bornova Belediyesi Kadın Danışma Merkezi
(0232) 461 47 94

Büyükşehir Belediyesi Kadın Dayanışma Merkezi ve Kadın Sığınma Ara
İstasyonu
(0232) 445 56 17

Karşıyaka Kadın Danışma Merkezi
(0232) 330 58 18

Konak Belediyesi Kadın Danışma Merkezi
(0232) 425 35 01

Kemalpaşa Belediyesi Kadın Danışma Merkezi
(0232) 878 12 22
e-posta: kemalpasabelediyesikadindanismanamerkezi@gmail.com

Kars

KAMER

Adres: Yusufpaşa Mah. Halit Paşa Cad. Yeni Vakıfbank Karşısı No: 22
Merkez / Kars

Telefon: 0 474 212 80 59

e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Kilis

KAMER

Adres: Büyükkütah Mah. İslambey Cad. No : 2 / 2 Merkez / Kilis

Telefon: 0 348 814 12 66

e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Kırıkkale

Kadın Dayanışma ve Destekleme Derneği

e-posta: kddd_tr@hotmail.com

Kırıkkale Kadın Platformu Derneği

e-posta: kap-der@hotmail.com

Malatya

KAMER

Adres: Atatürk Cad. 3.Ara Sok. Ekin Apt. Kat : 2 No : 4 Merkez / Malatya
Telefon:0 422 324 05 67
e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Mardin

Nusaybin Belediyesi Gülşilav kadın evi
(0482) 415 73 21

KAMER

Adres: 13 Mart Mah. İl Özel İdare Loj. Yanı Altun Apt. Kat: 1 No : 1 Merkez
/ Mardin
Telefon: 0 482 212 23 53
e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Mersin

Akdeniz belediyesi İştar kadın Danışmanlık Merkezi
(0324) 232 04 42

Mersin Bağımsız Kadın Derneği Kadın Danışma Merkezi
(0324) 337 20 21
e-posta: bkdmersin@yahoo.com

Muş

Muş Kadın Derneği (MUKADDER)
(0436) 212 56 66
e-posta: mukaddermus@hotmail.com

KAMER

Adres: İstasyon Cad. Fırat Center İşhanı Kat: 4 No:13 Merkez / Muş
Telefon: 0 436 212 3314
e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Nevşehir

Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği
(0384) 212 34 51
e-posta: kapadokyakadin@hotmail.com

Siirt

KAMER

Adres: Yeni Mah. Cengiz Topel Cad. Polat Center Arkası 1563. Sok. Kapı
No:5 Merkez / Siirt
Telefon: 0 484 224 34 94
e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Şanlıurfa

Şanlıurfa Yaşamevi Kadın Dayanışma Derneği
(0414) 315 17 25

KAMER

Adres: Mimarşinan Mah. Çarşı Cad. Mevlana Apt. A Blok Kat:3 No:10 (Tutku
mağazasının karşısı) Bahçelievler / Şanlıurfa
Telefon: 0 414 313 95 56
e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Şırnak

Cizre Belediyesi Sittiya Zin Kadın Danışmanlık Merkezi
(0486) 616 14 67

Silopi Belediyesi Viyan Kadın Danışmanlık Merkezi
(0486) 518 50 51

Zilan Kadın Danışmanlık Derneği
(0486) 216 10 30

KAMER

Adres: Vakıfken Mah. Uludere Cad. İbrahim Som Apt. 46 / 4 Şırnak
Telefon: 0 486 216 50 70
e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Tunceli

Tunceli Belediyesi Dersim Kadın Danışmanlık Merkezi
(0428) 212 12 93

KAMER

Adres: Moğultay Mah. Hamam Sok. Atölyeler karşısı Merkez / Tunceli
Telefon: 0 428 212 44 31
e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Van

KAMER

Adres: Şerefiye Mah. Yıldız 1 Sk. Akerler Apt. Merkez / Van

Telefon: 0 432 212 16 65

e-posta: d.kamervakfi@gmail.com

Erciş Kadınları Koruma ve Dayanışma Derneği

(0543) 736 27 73

Van Kadın Derneği Kadın Danışma Merkezi (VAKAD)

(0432) 214 45 87

www.vakad.org.tr/

e-posta: kadindernegi@gmail.com

Van Belediyesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (VAKASUM)

(0432) 216 57 93

BAROLAR VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adana Barosu

Tel : 0322 351 21 21

Fax : 0322 351 21 21

E-Posta : adanabarusu@
adanabarusu.org.tr

Web : www.adanabarusu.org.tr

Adıyaman Barosu

Tel : 0416 216 13 51

Fax : 0416 213 32 38

E-Posta : info@adiyamanbarosu.
org.tr

Web : www.adiyamanbarosu.org.tr

Afyonkarahisar Barosu

Tel : 0272 217 59 69

Fax : 0272 217 58 99

E-Posta : bilgi@afyonbaro.org.tr

Web : www.afyonbaro.org.tr

Ağrı Barosu

Tel : 0472 215 17 63

Fax : 0472 215 17 63

E-Posta : bilgi@agribarusu.org.tr

Web : www.agribarusu.org.tr

Aksaray Barosu

Tel : 0382 216 03 31-33

Fax : 0382 216 03 30

E-Posta : bilgi@aksaraybarosu.org.
tr

Web : www.aksaraybarosu.org.tr

Amasya Barosu

Tel : 0358 218 98 25

Fax : 0358 212 35 06

E-Posta : amasyabarusu@gmail.
com

Web : www.amasyabarusu.org.tr

Ankara Barosu

Tel : 0312 416 72 00

Fax : 0312 309 22 37

E-Posta: ankarabarusu@
ankarabarusu.org.tr

Web : www.ankarabarusu.org.tr

Antalya Barosu

Tel : 0242 238 61 55-56-57-58-59

E-Posta : antalya_barosu@mynet.
com

Web : www.antalyabarusu.org.tr

Kars-Ardahan Bölge Barosu

Tel : 0474 212 82 52 - 212 82 53

Fax : 0474 212 8251 - 212 82 50

E-Posta : karsbarosu_36@hotmail.
com

Web : www.karsbarosu.org.tr

Artvin Barosu

Tel : 0466 212 14 04

Fax : 0466 212 58 52

E-Posta : artvinbaro@ttmail.com

Web : www.artvinbarosu.org.tr

Aydın Barosu

Tel : 0256 225 13 47

Fax : 0256 214 77 10

E-Posta : aydinbarosu@
aydinbarosu.org.tr

Web : www.aydinbarosu.org.tr

Balıkesir Barosu

Tel : 0266 244 87 33

Fax : 0266 244 44 60
E-Posta : info@balikesirbarosu.org.tr
Web : www.balikesirbarosu.org.tr

Bartın Barosu

Tel : 0378 227 16 94
Fax : 0378 228 31 21
E-Posta : mail@bartınbarosu.org.tr
Web : www.bartınbarosu.org.tr

Batman Barosu

Tel : 0488 213 95 52
Fax : 0488 213 95 52
E-Posta : bilgi@batmanbarosu.org.tr
Web : www.batmanbarosu.org.tr

Gümüşhane-Bayburt Bölge Barosu

Tel : 0456 213 15 38
Fax : 0456 213 15 38
E-Posta : info@gumushanebarosu.org.tr
Web : www.gumushanebarosu.org.tr

Bilecik Barosu

Tel : 0228 212 70 79
Fax : 0228 212 01 04
E-Posta : bilecik_barosu@hotmail.com
Web : www.bilecikbarosu.org.tr

Bingöl Barosu

Tel : 0426 214 49 40
Fax : 0426 214 28 20
E-Posta : bingolbarosu12@hotmail.com

Web : www.bingolbarosu.org.tr
Bitlis Barosu
Tel : 0434 226 37 22
Fax : 0434 226 37 23
E-Posta : bitlisbarosu@hotmail.com
Web : www.bitlisbarosu.org.tr

Bolu Barosu

Tel : 0374 212 61 46
Fax : 0374 215 19 69
E-Posta : bilgi@bolubarosu.org.tr
Web : www.bolubarosu.org.tr

Burdur Barosu

Tel : 0248 232 25 77
Fax : 0248 232 23 77
E-Posta : baro@burdurbarosu.org.tr
Web : www.burdurbarosu.org.tr

Bursa Barosu

Tel : 0224 272 11 94 - 0532 755 22 76
Fax : 0224 251 62 49
E-Posta : baro@bursabarusu.org.tr
Web : www.bursabarusu.org.tr

Çanakkale Barosu

Tel : 0286 212 71 71
Fax : 0286 212 61 25
E-Posta : canakkalebarosu@hotmail.com
Web : www.canakkalebarosu.org.tr

Çankırı Barosu

Tel : 0376 213 40 40
Fax : 0376 213 30 06
E-Posta : web@cankiribarosu.org.tr
Web : www.cankiribarosu.org.tr

Çorum Barosu

Tel : 0364 227 78 19-20-22
Fax : 0364 227 78 21
E-Posta : corumbarosu@hotmail.com
Web : www.corumbarosu.org.tr

Denizli Barosu

Tel : 0258 261 29 48
Fax : 0258 377 11 99
E-Posta : baro@denizlibarosu.org.tr
Web : www.denizlibarosu.org.tr

Diyarbakır Barosu

Tel : 0412 224 44 41 (Başkanlık)-228
55 39 (Adli Yardım) 444 55 21 (Çağrı
Merkezi)
Fax : 0412 224 12 11 - 228 22 09
E-Posta : baro@diyarbakirbarosu.org.tr
Web : www.diyarbakirbarosu.org.tr

Düzce Barosu

Tel : 0380 523 16 13
Fax : 0380 524 50 81
E-Posta : duzce.barosu@hotmail.com
Web : www.duzcebarosu.org.tr

Edirne Barosu

Tel : 0284 225 10 55
Fax : 0284 212 61 67
E-Posta: edirnebarosu@
edirnebarosu.org.tr
Web : www.edirnebarosu.org.tr

Elazığ Barosu

Tel : 0424 248 39 24
Fax : 0424 248 39 26
E-Posta : elazig_barosu@hotmail.com

Web : www.elazigbarosu.org.tr

Erzincan Barosu

Tel : 0446 214 10 42 - 0446 224 69
69
Fax : 0446 224 69 70
E-Posta : erzincan.barosu@hotmail.com
Web : www.erzincanbarosu.org.tr

Erzurum Barosu

Tel : 0442 233 03 41
Fax : 0442 233 70 46
E-Posta : bilgi@erzurumbarosu.org.tr
Web : www.erzurumbarosu.org.tr

Eskişehir Barosu

Tel : 0222 240 14 00
Fax : 0222 240 71 70
E-Posta : bilgi@eskisehirbarosu.org.tr
Web : www.eskisehirbarosu.org.tr

Gaziantep Barosu

Tel : 0342 231 52 90
Fax : 0342 232 08 18 - 0342 321 55
82
E-Posta : gaziantepbarosu@
hotmail.com
Web : www.gaziantepbarosu.org.tr

Giresun Barosu

Tel : 0454 215 76 57
Fax : 0454 215 76 58
E-Posta : iletisim@giresunbarosu.org.tr
Web : www.giresunbarosu.org.tr

Gümüşhane-Bayburt

Bölge

Barosu

Tel : 0456 213 15 38

Fax : 0456 213 15 38

E-Posta : info@gumushanebarosu.org.tr

Web : www.gumushanebarosu.org.tr

Hakkari Barosu

Tel : 0438 211 60 80

Fax : 0438 211 60 80

E-Posta : hakkari_barosu@hotmail.com

Web : www.hakkaribarosu.org.tr/

Hatay Barosu

Tel : 0326 213 40 80-215 18 77

Fax : 0326 214 30 96

E-Posta : info@hataybarosu.org.tr

Web : www.hataybarosu.org.tr

İğdir Barosu

Tel : 0476 226 03 57

Fax : -

E-Posta : igdirbarosu@hotmail.com

Web : www.igdirbarosu.org.tr

Isparta Barosu

Tel : 0246 228 54 10

Fax : 0246 228 54 12

E-Posta : info@ispartabarosu.org.tr

Web : www.ispartabarosu.org.tr

İstanbul Barosu

Tel : 0212 251 63 25

Fax : 0212 293 89 60

E-Posta : baro@istanbulbarosu.org.tr

Web : www.istanbulbarosu.org.tr

İzmir Barosu

Tel : 0232 463 00 14

Fax : 0232 463 66 74

E-Posta : info@izmirbarosu.org.tr

Web : www.izmirbarosu.org.tr

Kahramanmaraş Barosu

Tel : 0344 211 11 27-28-29

Fax : 0344 211 11 29

EPosta : bilgi@

kahramanmarasbarosu.org.tr

Web : www.kahramanmarasbarosu.org.tr

Karabük Barosu

Tel : 0370 415 38 88

Fax : 0370 415 65 85

E-Posta : karabukbarosu@hotmail.com

Web : www.karabukbarosu.org.tr

Karaman Barosu

Tel : 0338 212 17 53

Fax : 0338 214 89 49

E-Posta : karaman-barosu@hotmail.com

Web : www.karamanbarosu.org.tr

Kars-Ardahan Bölge Barosu

Tel : 0474 212 82 52 - 212 82 53

Fax : 0474 212 82 51 - 212 82 50

E-Posta : karsbarosu_36@hotmail.com

Web : www.karsbarosu.org.tr

Kastamonu Barosu

Tel : 0366 215 11 44

Fax : 0366 215 04 34

E-Posta : kastamonubarosu@hotmail.com

Web : www.kastamonubarosu.org.tr

Kayseri Barosu

Tel : 0352 222 27 34
Fax : 0352 232 16 85
E-Posta : bilgi@kayseribarusu.org.tr
Web : www.kayseribarusu.org.tr

Kilis Barosu

Tel : 0348 813 49 76
Fax : 0348 813 49 76
E-Posta :
Web : www.kilisbarosu.org.tr

Kırıkkale Barosu

Tel : 0318 224 27 09
Fax : 0318 224 95 13
E-Posta : -
Web : www.kirik kalebarosu.org.tr

Kırklareli Barosu

Tel : 0288 214 13 16
Fax : 0288 214 21 54
E-Posta : bilgiedinme@kirkclarelibarusu.org.tr
Web : www.kirkclarelibarusu.org.tr

Kırşehir Barosu

Tel : 0386 213 12 43 - 213 33 32-213 33 12
Fax : 0386 213 12 43-213 33 32-12
E-Posta : ksehirbarosu@hotmail.com
Web : www.kirsehirbarosu.org.tr

Kocaeli Barosu

Tel : 0262 321 41 12
Fax : 0262 321 40 81
E-Posta : info@kocaelibarusu.org.tr
Web : www.kocaelibarusu.org.tr

Konya Barosu

Tel : 0332 356 00 18
Fax : 0332 356 00 83
E-Posta : konyabarosu@konyabarosu.org.tr
Web : www.konyabarosu.org.tr

Kütahya Barosu

Tel : 0274 216 15 49
Fax : 0274 224 17 51
E-Posta : kutahyabarosu@hotmail.com
Web : www.kutahyabarosu.org.tr

Malatya Barosu

Tel : 0422 325 86 85 - 326 28 70
Fax : 0422 321 12 27
E-Posta : baro@malatyabarosu.org.tr
Web : www.malatyabarosu.org.tr

Manisa Barosu

Tel : 0236 233 58 85
Fax : 0236 236 06 11
E-Posta : info@manisabarosu.org.tr
Web : www.manisabarosu.org.tr

Mardin Barosu

Tel : 0482 213 60 43
Fax : 0482 212 18 76
E-Posta : info@mardinbarosu.org.tr
Web : www.mardinbarosu.org.tr

Mersin Barosu

Tel : 0324 231 31 27 - 231 19 65
Fax : 0324 238 29 59
E-Posta : mersinbarosu@hotmail.com

Web : www.mersinbarosu.org.tr

Muğla Barosu

Tel : 0252 212 96 42 - 212 36 16
Fax : 0252 212 96 41
E-Posta : muglabarosu@hotmail.com
Web : www.muglabarosu.org.tr

Muş Barosu

Tel : 0436 212 16 38
Fax : 0436 212 11 59
E-Posta : musbarosu@hotmail.com
Web : www.musbarosu.org.tr

Nevşehir Barosu

Tel : 0384 213 12 66
Fax : 0384 212 50 80
E-Posta : iletisim@nevsehirbarosu.org.tr
Web : www.nevsehirbarosu.org.tr

Niğde Barosu

Tel : 0388 232 33 87
Fax : 0388 213 35 24
E-Posta : nigdebarosu@gmail.com
Web : www.nigdebarosu.org.tr

Ordu Barosu

Tel : 0452 214 01 37
Fax : 0452 214 01 37
E-Posta : baro@ordubarosu.org.tr
Web : www.ordubarosu.org.tr

Osmaniye Barosu

Tel : 0328 826 15 53 - 54 - 55
Fax : 0328 826 15 52
E-Posta : osmaniye@barobirlik.org.tr

Web : www.osmaniyebarosu.org.tr

Rize Barosu

Tel : 0464 217 24 80
Fax : 0464 217 24 04
E-Posta : info@rizebarosu.org
Web : www.rizebarosu.org

Sakarya Barosu

Tel : 0264 251 37 99
Fax : 0264 251 37 96
E-Posta : sakaryabarosu@hotmail.com
Web : www.sakaryabarosu.org.tr

Samsun Barosu

Tel : 0362 431 15 61 - 431 39 70
Fax : 0362 435 54 87
E-Posta : samsunbarosu@hotmail.com
Web : www.samsunbarosu.org.tr

Şanlıurfa Barosu

Tel : 0414 313 28 28
Fax : 0414 315 26 77
E-Posta : bilgi@sanliurfabarosu.org.tr
Web : www.sanliurfabarosu.org.tr

Siirt Barosu

Tel : 0484 224 31 60
Fax : 0484 224 31 60
E-Posta : siirtbarosu@hotmail.com
Web : www.siirtbarosu.org.tr

Sinop Barosu

Tel : 0368 261 26 50 - 231 38 34
Fax : 0368 261 26 50
E-Posta : sinop_barosu@hotmail.com
Web : www.sinopbarosu.org.tr

Sivas Barosu

Tel : 0346 221 51 78
Fax : 0346 223 96 61
E-Posta : sivas_barosu@hotmail.com
Web : www.sivasbarosu.org.tr

Şirnak Barosu

Tel : 0486 616 14 30-216 63 83
Fax : 0486 616 14 29 - 216 63 83
E-Posta : sirnakbarosu@sirnakbarosu.org.tr
Web : www.sirnakbarosu.org.tr

Tekirdağ Barosu

Tel : 0282 261 12 83
Fax : 0282 262 44 45
E-Posta : info@tekirdagbarosu.org.tr
Web : www.tekirdagbarosu.org.tr

Tokat Barosu

Tel : 0356 213 11 83
Fax : 0356 214 22 26
E-Posta : info@tokatbarosu.org.tr
Web : www.tokatbarosu.org.tr

Trabzon Barosu

Tel : 0462 322 58 00
Fax : 0462 322 53 00
E-Posta : baro@trabzonbarosu.org.tr
Web : www.trabzonbarosu.org.tr

Tunceli Barosu

Tel : 0428 213 16 23
Fax : -
E-Posta : tunceli@tuncelibarosu.org.tr

org.tr
Web : www.tuncelibarosu.org.tr

Uşak Barosu

Tel : 0276 215 91 67
Fax : 0276 223 87 77
E-Posta : usakbarosu@hotmail.com
Web : www.usakbarosu.org.tr

Van Barosu

Tel : 0432 214 58 04 - 215 59 82
Fax : 0432 214 58 04
E-Posta : vanbarosu@hotmail.com
Web : www.vanbarosu.org.tr

Yalova Barosu

Tel : 0226 812 49 86
Fax : 0226 811 61 32
E-Posta : mail@yalovabarosu.org.tr
Web : www.yalovabarosu.org.tr

Yozgat Barosu

Tel : 0354 212 27 34
Fax : 0354 217 48 08
E-Posta : yozgatbarosu@hotmail.com
Web : www.yozgatbarosu.org.tr

Zonguldak Barosu

Tel : 0372 251 37 90
Fax : 0372 253 43 02
E-Posta : bilgi@zonguldakbarosu.org.tr
Web : www.zonguldakbarosu.org.tr

CUMHURİYET SAVCILIĞINA

Müşteki: (Ad Soyad) (Adres)

Sanık: (Ad Soyad) (Adres)

Suç Tarihi: (Tarih)

Olaylar:

1.

2.

3. Sanığın eylemi suç teşkil ettiğinden gerekli kovuşturmanın yapılarak sanığın cezalandırılması için Savcılığınıza müracaat zorunluluğu doğmuştur.

Sonuç ve İstem: Sanık hakkında gerekli kovuşturmanın yapılarak cezalandırılması için kamu davası açılmasına karar verilmesini arz ve talep ederim ...../.../....

Şikâyetçi: (Ad Soyad)
(İmza)

Deliller:

Adli Tabiplik raporu, taciz mesajları aşağıda ad ve adresleri belirtilen tanıklar, her türlü delil...

KAYNAKLAR

Kadın Yurttaşların Güçlendirilmesi Projesi, Kadınlar İçin Bilgilendirici Kitapçık, KA.DER - UNDEF, 2009, İstanbul

Kadının El Kitabı: Yasalardaki Haklarımız, Helsinki Yurttaşlar Derneği, Esra Koç& Ayşegül Kaya, 2006, İstanbul

Kadın Yurttaşların ve Aktivistlerin Seçmenler ve Aktif Yurttaşlar Olarak Güçlendirilmesi Projesi, Kolaylaştırıcı Modülü, KA.DER - AB Delegasyonu, 2013, İstanbul

Haklarımız Var!, Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği, 2013, İstanbul

<http://www.barobirlik.org.tr/>

<http://www.ihb.gov.tr/Anasayfa.aspx>

<http://www.kadininstatusu.gov.tr/tr>

<http://www.aile.gov.tr/tr>

